

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Kautokeino kommune
Bredbuktnesveien 6
9520 KAUTOKEINO

Deres ref
2013/85

Vår ref
10/47-

Dato
04.03.2013

Forespørsel om møte vedrørende reintallstilpasning i Vest-Finnmark reinbeiteområde

Vi viser til brev av 11. februar 2013 fra ordfører i Kautokeino kommune om tvangsslakting av rein i Vest- Finnmark reinbeiteområde.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) vil innledningsvis beklage at det i media er skapt stor usikkerhet rundt prosessen med reintallstilpasning. Departementet har forståelse for at Kautokeino kommune, som den største reindriftskommunen i Norge, er bekymret for hvordan dette oppfattes i næringen, og vil derfor komme med en nærmere redegjørelse for hensikten med reintallstilpasningen og konsekvensene av denne. Vi vil videre forklare prosessen som følger av bestemmelsene om reintallstilpasning i reindriftsloven av 2007.

Først må det understrekes at Stortinget ikke har fattet vedtak om tvangsslakting av rein i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Stortinget har imidlertid i januar 2013 behandlet Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark. Stortinget konkluderer med at reintallet i deler av Finnmark er for høyt, og at målet om økologisk bærekraft ikke er oppfylt, jf. Innst. 103 S (2012-2013).

Av innstillingen fremgår det at lovgiver har store forventninger til at reintallstilpasningen nå faktisk skjer i tråd med de prosessene reindriftsloven av 2007 legger opp til. Stortinget har enstemmig bifalt innstillingen fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen om at LMD sørger for en oppfølging av de distrikt som har et for høyt reintall, og at det fastsettes frister for utarbeidelse av reduksjonsplaner. Stortinget har sagt seg enig i at sanksjonsbestemmelsene om nødvendig skal benyttes dersom

reineiere ikke reduserer reintallet, jf. Innst. 103 S (2012-2013).

Departementet vil understreke at myndighetene etter folkeretten har plikt til å sikre at også fremtidige generasjoner kan få muligheten til å utøve reindrift, og dermed muligheten for å videreføre den samiske reindriftskulturen. Formålet med reintallstilpasningen er nettopp å sikre en bærekraftig utvikling av reindriftnæringen for fremtidige generasjoner reindriftsutøvere. Dette er viktig for å sikre overlevelsen av den samiske reindriftskulturen.

Reindriftsstyret har etter reindriftsloven fått ansvaret for reintallstilpasningen. Reindriftsstyret har nylig fattet vedtak om frister for den forholdsmessige reduksjonen av reintall, noe som følger av reindriftsloven. Reindriftsstyret har derimot ikke fattet vedtak om tvangsslakt av rein i Vest-Finnmark reinbeiteområde.

Etter reindriftsloven skal reindriften selv utarbeide bruksregler som skal sikre økologisk bærekraftig forvaltning av distriktets/siidaens ressurser, herunder fastsette et økologisk bærekraftig reintall.

Reindriftsloven av 2007 innebar vesentlige endringer i den interne organiseringen i reindriften. Det ble opprettet nye distriktsstyret i henhold til lovens krav, noe som også forutsatte valg av siidarepresentanter i de ulike siidaenes årsmøter. Dette måtte nødvendigvis ta noe tid. Distriktsstyret skal utarbeide bruksreglene som skal godkjennes av områdestyret. Arbeidet med utarbeidelse av bruksreglene startet opp da distriktsstyrene var på plass i 2008.

Distriktene fikk frist til 1. juli 2009 med å utarbeide bruksregler. Dette arbeidet var tidkrevende, og mange distrikt fikk derfor utsatt frist. På tross av dette var det mange bruksregler som ikke oppfylte lovens krav, og som derfor måtte behandles to ganger av områdestyret.

Loven forutsetter at reintallet i bruksreglene skal stadfestes og godkjennes av Reindriftsstyret. Mange reintallsforslag har blitt behandlet to ganger fordi de, etter myndighetenes vurdering, ikke oppfylte lovens krav om økologisk bærekraft. Dersom distriktet ved andre gangs behandling ikke hadde utarbeidet et forslag som var økologisk bærekraftig, fastsatte Reindriftsstyret reintallet. Dette arbeidet var slutført 1. januar 2012.

Reindriftsstyrets vedtak om fastsetting av øvre reintall kunne deretter klages inn til departementet av distrikt/siida etter forvaltningslovens klagebestemmelser. Mange distrikt/siida har klagt på Reindriftsstyrets vedtak.

Det er reindriften som etter loven har ansvaret for at reintallet er i samsvar med det som er fastsatt i godkjente bruksregler. Dersom det faktiske reintallet overstiger antallet fastsatt i bruksreglene, må antall rein reduseres slik at det overensstemmer

med reintallet i bruksreglene. Loven legger primært opp til selvbestemmelse ved at siidaen skal utarbeide en reduksjonsplan hvor de selv kan bestemme hvordan reduksjonen ned til det fastsatte reintallet skal skje i sin siida. De kan altså fordele reduksjonen slik de mener er hensiktsmessig, og i reduksjonsplanen kan de ta hensyn til utøvere de vil skjerme, for eksempel unge som er nyetablerte, mindre siidaandeler eller familier.

Som en sekundærløsning legger loven opp til at hvis siidaen ikke utarbeider en reduksjonsplan innen den gitte fristen, skal det foretas en såkalt "forholdsmessig reduksjon". Da tas det utgangspunkt i det overskytende antall rein som siidaen faktisk har, og som siidaen må redusere for å komme i overensstemmelse med antallet i bruksreglene. Dette kan illustreres med et eksempel:

Siidaen har fått fastsatt et høyeste lovlig reintall på 800 dyr, mens siidaens faktiske reintall er 1000 dyr. Det vil si at de har 200 rein mer enn de har lov til. Det er tre siidaandeler i siidaen; A, B og C. Siidaandel A og B har 300 dyr hver, mens siidaandel C har 400 dyr. Når det skal reduseres, må siidaandelene dele på de overskytende rein som skal reduseres. Dette gjøres da etter hvor stor andel av flokken hver siidaandel har.

Siidaandel A og B har 300 dyr av den totale flokken på 1000 dyr, det vil si at de hver har 30 prosent av flokken. Når de 200 dyrene som skal reduseres skal fordeles på siidaandel A og B, må disse hver ta **30 prosent** av de 200 dyrene. Siidaandel A og B må da redusere med 60 rein hver ($200 \times 0,30 = 60$).

Siidaandel C har 400 dyr av siidaens totale flokk på 1000 dyr, det vil si at C har 40 prosent av flokken. Når de 200 overskytende dyrene skal reduseres, må siidaandel C ta en reduksjon på **40 prosent** av de 200 dyrene. Siidaandel C må da redusere med 80 rein ($200 \times 0,40 = 80$).

Slik dette eksempelet viser, vil hver siidaandel ved en forholdsmessig reduksjon måtte redusere sitt reintall etter hvor mange rein de i utgangspunktet har. De som har store flokker vil derfor måtte redusere med et større antall rein enn de med små flokker. Med andre ord er påstandene som har fremkommet i media om at alle reinere må redusere like mye, feil.

Siden svært få har utarbeidet egne reduksjonsplaner i tråd med reindriftsloven innen den fastsatte fristen, trer lovens bestemmelse om forholdsmessig reduksjon inn. Reindriftsstyret kan etter lovens bestemmelser bare treffe vedtak om frister for forholdsmessig reduksjon, og ikke treffe vedtak om hvor mye hver siidaandel skal redusere. Selve omfanget av den forholdsmessige reduksjonen følger som nevnt ovenfor direkte av loven, slik vi har vist i eksempelet.

Reindriftsstyret har den 26. og 27. februar 2013 truffet vedtak om frister for slik forholdsmessig reduksjon. Det er åpnet for en trinnvis reduksjon over tre år, blant annet av hensyn til de som skal redusere et større antall rein. Vi vil igjen understreke at det ikke er truffet vedtak om tvangsslakt, slik det feilaktig har blitt fremstilt i media den siste tiden.

Det har også fremkommet påstander om at de som har fulgt tidligere reintallsvedtak straffes, og at de som har økt reintallet tjener på vedtak om forholdsmessig reduksjon.

Av reindriftsstatistikken framgår det at etter år 2000 har samtlige aktive siidaandeler i Finnmark økt flokkene sine. Dette har sin naturlige forklaring i at beiteforholdene var gode etter at reintallet sank som følge av katastrofevintrene på slutten av 90-tallet og i 2000.

For øvrig har det ikke vært fastsatt et øvre reintall for enkeltutøvere etter forrige reindriftslov, kun for sommerbeitedistrikt. De sommersiidaer som nå skal redusere reintallet samsvarer i all hovedsak med de sommerbeitedistriktene som hadde for høyt reintall etter tidligere vedtak.

Det er imidlertid en del siidaandeler som har holdt sitt reintall under 600 slik at de kunne komme inn under reindriftsavtalens tidligere tilskuddsordninger.

Departementet understreker at hensikten med reintallstilpasningen er å sikre en bærekraftig utvikling av reindriftsnæringen.

For å oppnå dette må først og fremst beitegrunnet sikres for nåværende og kommende reindriftsutøvere sine reinflokker. Beiteundersøkelser tyder på at både vinter- og sommerbeiter har fått redusert kvalitet som følge av for høy reintetthet.

Videre er produksjonen svært lav på grunn av lave vekter, liten kalvetilgang og høye tap. Forskning viser at denne utviklingen i stor grad kan knyttes til de høye reintetthetene. Dette medfører en uheldig situasjon for en næring som skal leve av naturgrunnet sitt. Med en så lav produksjon blir det også svært lave inntekter.

Dagens situasjon med lav produksjon og lave inntekter gir for mange reindriftsfamilier ikke grunnlag for levebrød, slik at disse er avhengige av inntekter utenfor næringen. En reintallstilpasning i tråd med Reindriftsstyrets fastsatte reintall, vil raskt bidra til en bedre beitesituasjon, økt produksjon og bedre inntekt for alle reindriftsutøvere. Etter departementets mening vil dette sikre at flere kan leve av sine næringsinntekter.

Fortsatt vil det være utøvere som ikke kan leve av inntektene fra reindriften alene fordi de har for få dyr. Som i dag vil de selv kunne velge om de vil opprettholde sin

virksomhet, alene eller i kombinasjon med annet arbeid. Myndighetene tvinger ingen ut av næringen som følge av reintallstilpasningen.

En partssammensatt arbeidsgruppe opprettet av partene under forhandlingene for reindrifftsavtalen 2012-2013, har utredet hvilke eksisterende virkemidler som finnes for de som ønsker å gå ut av næringen. En av gruppens konklusjoner er at det i dag finnes virkemidler som kan anvendes overfor denne gruppen, men at de må tas i bruk og tilpasses målgruppen. Partene ble under årets reindrifftsforhandlinger enige om at dette arbeidet skal følges opp videre.

Avslutningsvis kan nevnes at partene under årets reindrifftsforhandlinger ble enige om å reduseres aldersgrensen for å søke om tidligpensjon for reindrifftsutøvere fra 62 til 57 år, dette som et incitament i arbeidet med å tilpasse reintallet.

På bakgrunn av vår redegjørelse for de faktiske forhold i prosessen med reintallstilpasning etter reindrifftsloven av 2007, ber vi om at det tas kontakt med departementet dersom det fremdeles er ønskelig med et møte med landbruks- og matministeren.

Med hilsen

Anne Marie Glosli (e.f.)
ekspedisjonssjef

Marit Myklevold
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi: Statsministerens kontor